

A FORRADALMI ELMÉLET FONTOSSÁGA

Irta: Steinfeld Sándor

I.

Elmélet, reitentő egy szó. A kétkezi munkához szokott ember vaskos köteket képzel el, hideg formulákat és értelmetlen fejtegetéseket, azonban a valóság egy cseppet sem ilyen. A munkásmozgalom elmélete mindenki előtt érthetővé kell, hogy váljék és szükséges, hogy a dolgozók összessége azt minél jobban magáévá tegye.

Mi is az elmélet?

Úgy mondhatnók, hogy az elmélet a gyakorlati tapasztalatok általánosítása és az abból fakadó törvények megállapítása. A munkásmozgalom elmélete pedig azon megállapítások és tételek összessége, melyek a nemzetközi munkásmozgalom forradalmi tapasztalatait és törvényeit szögezik le. Mindenki tudja, hogy a mestersége szabályait ismerő munkás sokkal gyorsabban és eredményesebben termel, mint az, aki szakmáját tisztán csak a gyakorlatból sajátította el. Így vagyunk a mozgalommal is. Hogy azt minél helyesebb irányba vezethessük és minél kevesebb áldozattal a legnagyobb eredményeket érhessük el, meg kell ismerkednünk a mozgalom leszűrt tapasztalataival, más szóval az elmélettel. A nemzetközi munkásmozgalom vezérei Marksztól Sztaljinig az elméletnek óriási fontosságot tulajdonítottak. De nem a vaktában való elmékedéseknek és nem az íróasztal békéje mellől feállított tételeknek. Tanítóink mindig a társadalom fejlődéséből, a mozgalomból leszűrt tapasztalatokat vetették szemügyre, következtetéseiket a gyakorlati életből vonták le és a forradalmi gyakorlat volt és maradt elméleti megállapításaik próbaköve. Sztaljin mondja, hogy »az elmélet tárgytalanná válik, ha nincs kapcsolata a forradalmi gyakorlattal, mint ahogyan a gyakorlat is vakká lesz, ha útját forradalmi elmélet nem világítja meg.« Ezzel a ráknézve örökérvényű megállapítással szemben még ma is találkozunk a mozgalomban olyanokkal, akik egyrészt, vagy elvetik az elméletet, vagy annak nagyon kis jelentőséget tulajdonítanak, másrészt nem ismerve fel, hogy az elmélet a gyakorlattal együtt fejlődik, meghaladott tételekhez ragaszkodnak csak azért, mert az valaha helyes volt. Nem vetettek számot az idővei és az elméletnek csak a betűit sajátították el, de a szellemét nem.

II.

Jelen fejtegetésemben a vázolt tárgykörből öt pontot ragadok ki.

1. Az elmélet a gyakorlatból fejlődik, tehát változik és a helyes elmélet éppen azért helyes, mert nem dogma.

2. Az elmélet helyességét a gyakorlat mutatja meg.

3. A helyes elmélet visszahat a gyakorlatra és előre viszi azt.

4. A hibás elmélet csakis a gyakorlat félremagyarázásából fakad és azt helytelen útra terelheti.

5. A munkásmozgalom elmélete a markszizmus-leninizmus, azaz a dialektikus materializmus világszemlélete.

Tételeim igazolására leghelyesebbnek tartom, ha azokat közismert példákkal mutatom be.

1. Az elmélet a gyakorlatból fejlődik és a helyes elmélet éppen azért helyes, mert nem dogma.

Vegyük Marksztól Engelsz állam-elméletét. Erre vonatkozó tanításukat a tudományos szocializmus megalapítója a Kommunista Kéltványban fektették le és a történelmi fejlődéssel kapcsolatban a párizsi kommunizmus, illetőleg az abból leszűrt tapasztalatokig vitték előre. Marksztól megtalálhatjuk, úgy a proletár diktatura, mint a szocialista állam elméleti felépítését és megokolását. De amíg Marksztól és Engelsz történelmi tapasztalataikból következtetve úgy látták, hogy

a szocializmus fejlődése és a szocialista forradalom bekövetkezése, ha nem is az egész világon egyöntetűen történik, de mindenesetre a világ legfontosabb ipari államai egy időben kell, hogy megtegyék a világtörténelmi ugrást a rab-ságból a szabadságba. Tudnunk kell, hogy a kor, amelyben éltek a tőkésrend u. n. virágzásának kora volt és az imperializmus, mint a tőkés rend rothadási kora még nem jelentkezett. Ennek a történelmi helyzetnek tökéletesen megfelelőnek az ő következtetései is. Ezzel szemben Lenin állította fel a szocializmusnak egy országban való megvalósításáról szóló tételét, melyet Sztalin továbbfejlesztett, a szocialista állam tőkés környezetben való fönnállásának törvényeivel.

Az első pillanatra látható, hogy ez az elmélet ellentétben van a szó szerinti markszi tétellel.

Azt jelenti ez, hogy Lenin és Sztalin letértek volna a Marksztól?

Egy pillanatig sem.

Ők csak a markszista dialektikát alkalmazták az új helyzetnek megfelelően. Hogy ez az elmélet helyesnek bizonyult, azt a háború igazolta. Ha ők ragaszkodtak volna a szó szerinti markszista tételhez, akkor annak az alapján, hogy a szocializmusai az állam is megszűnik, a Szovjetunióban fel kellett volna oszlatni a haderőt stb. S hogy ennek milyen hatása lett volna a háborúra, arról felesleges beszélnünk. Másrészt ez az elmélet úgy alakult ki, hogy megalkotói számot vetettek az imperializmus törvényeivel és az azokból fakadó lehetőségekkel és szükségességekkel.

2. Az elmélet helyességét a gyakorlat mutatja meg.

Ehhez a tételhez felvonultatunk néhány megalkuvót, szociál-demokrata és néhány forradalmi, bolsevik tételét.

Vegyük például a munkásmozgalom ösztönösségi az u. n. spontánitás elméletét. Ez az elmélet úgy tartja, hogy a munkásságnak szükségtelen politikai harcot vívnia, egyáltalán a politikai pártok szükségtelenek, mert maga a fejlődés magával hozza a gazdasági harcokat és ezen mozgalmak befejezése mindenképen célhoz vezetnek.

Hogy mennyire, azt legjobban az angol munkásmozgalom áruházzal teljes történelme mutatja meg.

Vagy vegyük az első világháború előtti híres szociál-demokrata fenyegetést. »Ha a polgárság háborút mer kezdeni, annak mi előre hadatüzenünk és sztrájkokkal akadályozzuk meg a hadigépezet sikeres munkáját!«

Mi lett ebből a hangzatos hadüzenéből?

A szociáldemokrata pártok leszavazták a háborúra, imperialista célok érdekében vágóhídra vitték a munkásosztályt és amikor lehetséges lett volna a háború folyamán legyöngült polgárság kezéből kiragadni a hatalmat, előállottak a másik tétellel, hogy a nyomor nem lehet szocializálni és semmi értelme annak, hogy a munkásság elhamarkodva, »idő előtt« kezébe ragadja a hatalmat.

És ennek végső következménye Hitler volt.

Ezzel szemben álljon itt néhány bolsevik tétel:

Lenin mondotta ki, hogy a forradalom a hatalom kérdése, hogy a hatalomért való küzdelem elsősorban politikai síkon kell, hogy mozogjon és ezt forradalmi harcokban megedezett, forradalmi emélettől vezetett munkáspárt kell, hogy vigye.

Ezen tétel következetes kereszülvitelének az eredményét szintén láthatunk. Mert nem véletlen, hogy a kisszámú, de igazán forradalmár és igazán forradalmi elmélettel bíró bolsevik párt magához ragadhatta a hatalmat, ami két évvel később a német szociáldemokrata párt Spartakusz szárnyának, bár csak magában Berlinben százezer fölfegyverzett katonával harcolt, nem sikerült. Mint ahogy nem sikerült a magyarországi kommun sem, mint ahogy átmenetileg vereséget szenvedtek Európában a munkásság többi forradalmi megmozdulásai is abban az időben.

Vagy vegyük az első világháború előtti szociáldemokrácia kedvenc témáját: hol tör ki először a forradalom?

A kimutatások tömege a proletáriátusnak a lakosság többi rétegeihez való számbeli viszonyáról, valamint a gyáripar fejlettségéről »bizonyították«, hogy ebben, vagy abban az országban kell kitörnie a forradalomnak — természetesen, akkor ha az ipari munkásság a lakosság többségét képezi.

Mit mondott ezzel szemben Lenjin? Hogyan néz erre a kérdésre a lenjizmus?

Az imperialista fejlődés az egész világot átfogja és ez a lánc forradalmi módon ott szakad meg, ahol a polgárság hatalma a leggyöngébbnek mutatkozik a proletáriátus, vagy az elnyomott gyarmati népek rohamával szemben. Tekintettel arra, hogy a termelő erők fejlettsége ma már a világ minden pontján egyformán lehetővé teszi a szocializmus fölépítését, a forradalomnak ott kell kitörnie és győznie, ahol a proletáriátus szövetségesként maga köré tudja csoportosítani a lakosság politikailag cselekvő részének többségét és egy forradalmi párt vezetése alatt harcba képes vinni a fönnálló társadalmi rend ellen. Ezért volt lehetséges, hogy a szocializmus egy olyan iparilag elmaradt, kulturálisan alacsony színvonalú országban győzzön először, mint az a cári Oroszország volt.

Vagy vegyük idevonatkozólag még egy közismert példát. Ez a szövetség kérdése.

Lenjin látta meg — Marx utalása alapján, amelyet a szociáldemokraták mindmáig elfeledtek — hogy a forradalom sikere megköveteli, hogy a proletáriátus annak megvásárlására szövetségesek után nézzen, másrészt az imperialista fejlődés ki is termelte magából ezt a természetes szövetséget: **a város és falu félproletár elemeit**, a földnélküli, vagy kevés földdel rendelkező parasztságot és kisiparosokat egyrészt, másrészt nemzetközi viszonylatban **a gyarmati és félgyarmati népek** nemzeti felszabadító mozgalmát. A bolsevik párt politikája odáhatott, hogy ezeket kiragadta a polgárság befolyása alól, magához fűzte őket és velük együtt harcolva vitte diadalra a maga eszméit, az emberiség felszabadításának eszméit. Ennek a politikának helyességét bizonyította be a mi népfelszabadító harcunk, ugyanúgy, mint Albánia népfelszabadító harca. Ellentétben más országokkal, ahol a lenjini elméletnek ezen tételét nem vitték következetesen keresztül és ezért a hozzájuk fűzött vérmes remények sem valósulhattak meg.

3. A helyes elmélet visszahat a gyakorlatra és előre viszi azt.

1939-ben a tőkés államoknak a gazdasági válságból való kilábalási módszereit elemezve állapította meg Sztaljin, hogy az u. n. tengely-államok a hadi iparra való áttéréssel pillanatnyilag megúszták a válságot, de gazdasági erejüket, tartalékaikat ez teljesen fölemésztette, annyira, hogy ennek következtében a soron levő és kikerülhetetlen válság új hulláma gazdaságukat összeroppantással fenyegeti. És az esetleges háború által okozott nehézségeket sem küzdhetik le sikeresen. Ezzel szemben az u. n. demokratikus azaz az aranytömbhöz tartozó tőkés államok, Amerika, Anglia, stb. a válságot normális eszközökkel gyúrták le és ez nem vezetett közgazdaságuk olyan legyöngüléséhez, hogy a háborús válságnak ellent ne tudnának állni.

Mi következett ebből?

Hogy a fasizmus sikerei szappanbuborék sikerek, amelyeknek az első komoly összeütközések hatása alatt szét kell foszlaniuk. Hogy a Szovjetunió a maga mérhetetlen gazdasági erejével igenis sikeresen áll majd ellent a fasiszta támadásnak és sikeresen tudja azt visszavetni és a háborút győzelmesen kell, hogy befejezze. És az események ezt az elméletet igazolták.

Másrészt éppen a múlt háború alatt kürtölték szerte a világ összes színi és fajú megalkuvói, hogy kis népeknek a fasizmus elleni harcban nem lehet

sikerük, mert éppen gyöngeségüknél fogva csak hiábavaló áldozatokat hozhatnak. Mi volt a Jugoszláv Kommunista Pártnak az álláspontja, amit végre is hajtott? Hogy a fasizmus elleni harc nem egy párt, osztály, vagy ország ügye, hanem az egész haladó emberiségé és ebből következik, hogy a fasizmus és székértelő; ellen mindenütt és mindenkor nemcsak sikeresen föl lehet venni a harcot, de föl is kell azt venni. És éppen a mi Kommunista Pártunk lankadatlanságának előkészítő munkájának eredményét koronázta a népfőszabadtó harc sikeres befejezése. És az elméletnek a gyakorlatban való tökéletes megvalósítása hozta meg azt az eredményt, amely ma hazánkat a többi főszabadtó kis országoktól megkülönbözteti.

4. A hibás elmélet csakis a gyakorlat félremagyarázásából fakad és azt helytelen útra terelheti.

Egyik kedvenc tétele volt a megalkuvóknak, hogy gazdasági válság alatt, az óriási munkanélküliségre való tekintettel, minden gazdasági harc kilátástalan.

Hova vezetett ez az elmélet, amelynek alapja a dolgozók erejébe vetett hit teljes hiánya és az imperializmus bomlási jeleinek tökéletes meg nem értése és félremagyarázása?

Éhbérekhez, a munkanélküliség hatalmas arányú megnövekedéséhez, a proletáriátus harci kedvének szétzüllesztéséhez.

Mit mond ezzel szemben a forradalmi elmélet?

Hogy a válság csak egy okkal több a harcra a tőkés az azon törekvései ellen, hogy a válság okozta terheket a dolgozó népre hárítsák át és a dolgozók szervezettsége és harci kedve igenis van olyan erő, amely sikeresen birkózik meg a nehézségekkel. A szlovéniai bányászok és szövömunkások sikeres harcai 1932—1935-ben ennek az elméletnek fényes bizonyítékai.

Vagy vegyük Trocki hírhedt elméletét a szakadatlan forradalomról.

Ennek az elméletnek a magva a következő:

A fejletlen iparral rendelkező, forradalom utáni Oroszország képtelen lesz megbirkózni a parasztság ellenforradalmi mozgalmival, ha valamelyik fejlett iparú tőkés ország forradalma nem jön segítségére. Ezért az orosz forradalom minden erejét ne a szocializmus fölépítésére összpontosítsa, hanem forradalmak szítására az egész világon, nevezetesen a legfejlettebb iparú tőkés államokban.

Trocki nem hitt az orosz proletáriátus forradalmi lendületében, nem hitt abban, hogy a szocializmus fölépíthető egy országban. És ez a hitelensége végeredményben csak a fasizmus karjaiba vezethette őt, ugyanúgy, mint Buharint, aki az első öt éves terv elindításakor a könnyűipar kiépítését követelte a nehéz iparral szemben, mert úgy vélte, hogy a lerongyolódott lakosság szükségleteit kell elsősorban kielégíteni. Stb. Nem hitt abban, hogy a bolsevik párt vezetése alatt sikerül, óriási áldozatok árán fölépíteni a Szovjetunió nehéziparát. Ha most utólag elgondoljuk mi lett volna akár Trocki, akár Buharin tételei megvalósításának eredménye, meg kell borzadnunk.

5. A munkásmozgalom elmélete a markszizmus-leninizmus, azaz a dialektikus materializmus világszemlélete.

Marksz a tőkés rendszert tette bírálata tárgyává és a munkásosztályra mutatott rá, mint a történelem továbbvivőjére, melynek főszabadtó után nem marad másik elnyomott osztály. Lenin a markszizmust az imperializmus új feltételeiben fejlesztette tovább és rámutatott arra, hogy a történelmi fejlődés a proletáriátusnak hatalmas szövetségest biztosított: az elnyomott parasztságot és a gyarmatok lakosságát. Sztalin a szocialista állam új elméletének vetette meg alapját. Mindhárman, mint fő erőt az ipari munkásságot jelölték meg, azért, mert ez úgy gazdasági helyzeténél, mint az ebből fakadó szükségzettség megismerésénél fogva a társadalom tovább fejlődésének egyedül hordozója és szervezettségénél fogva egyedül képes arra, hogy

politikai pártja, a Kommunista Párt vezetése alatt a társadalom többi elnyomott részeit maga köré csoportosítva megdönthesse a tőkés rendszert és föl-építhesse a szocializmust.

III.

Leszögezhetjük, hogy a haladó, az élenjáró, a forradalmi osztály érdekeit, csakis a forradalmi elmélet szolgálja, ugyanúgy, mint ahogy a maradi, a téves, a reakciós osztály érdekeit mozdítják elő. Amíg a polgárság haladó és forradalmi volt, eszméi is azok voltak és diadalra is juttatták úgy őt mint ő az eszméket. Ma már a polgárság fönnállása az emberiség fejlődésének akadálya, ennél fogva a polgárság, mint a tőkés termelés képviselője csak reakciós lehet. Ennek megfelelően eszméi is azok, ellentétben a dolgozó emberiség eszméivel, amelyek, mert a társadalom fejlődését szolgálják, csakis forradalmiak lehetnek.

IV.

Az elmondottakkal kapcsolatban, hogyan alakulnak nálunk az elméleti nevelés feladatai?

Mindenekelőtt ismernünk kell az elméleti nevelés és vezetés fontosságát. Tisztában kell lennünk azzal, hogy melyik az az elmélet, amelynek jegyében harcolunk diadalt arat. Kötelességünk tehát a főfogásokat tisztázni és ezt a célt szolgálják úgy az olvasócsoporthok, mint a markszista körök, mint a munkásegyletem, a népegyletemek és sajtónk. De az elmélet nevelés nem lehet öncél. Mindig, mindenütt legfontosabb feladatunkat, amelyetől jövőnk függ, az újjáépítést kell szem előtt tartanunk, mert dolgozóinknak tisztába kell jönniök az-za, hogy ez az ország az ő országuk és minden cselekedetük saját jövőjük boldogulását biztosítja, vagy teszi kockára.

Ma nem a hatalomért harcolunk. Az már kiragadhatatlanul a kezünkben van. Mi harcolunk azért, hogy országunk minél gyorsabban haladjon azon az úton, amelynek végcélja mindannyiunk előtt ismeretes. És hogy minél könnyebben győzhessük le, úgy újjáépítésünk ellenségeit, mint az építéssel kapcsolatos nehézségeket, tisztán kell látnunk!

Hogy tisztán láthassunk olyan elméletre van szükségünk, amelyik bevilágítja utunk, amelyik a haladást szolgálja, amely az élen jár és amely a történelem folyamán minden kétséget kizáróan be is bizonyította a maga igazát. Ez az elmélet Marks, Engels, Lenin és Sztálin forradalmi tanítása. Ennek az elméletnek a hirdetője, zászlóvivője, képviselője és megvalósítója a Kommunista Párt.

Végül tudnunk kell, hogy a legnagyobb elmélet megállapítás sem éremmagában semmit, ha azt nem hajtják végre. Hogy életre keljen szükséges, hogy a tömegek magukévá tegyék, mert a legforradalmibb elmélet is csak a tömegek hűen és erején keresztül juthat el a diadalmas megvalósulásig.

»A szovjetpolgároknak — legyenek azok munkások, parasztok, vagy értelmiségiek — egyek az érdekeik, a törekvéseik, az érzéseik, a gondolataik. Tartós és átfogó társadalmi kapocs fűzi őket egymáshoz, ami lehetetlen egymásik országban, ahol a társadalom egymással ellentétes érdekű osztályokra tagozódott.« (Karpinszki)